تسنیم- بعد از مطالبه مقام معظم رهبری در زمینه تشکیل مرکزی برای اندیشه‌ورزی در مجلس خبرگان رهبری، کمیته‌ای از سوی هیئت رئیسه مجلس خبرگان رهبری تشکیل شد که درباره چگونگی محقق کردن این مطالبه برنامه‌ریزی کند. بر همین اساس، این کمیته از همه اعضای مجلس خبرگان رهبری خواسته پیشنهادهای خود را در زمینه چگونگی تشکیل مرکز اندیشه‌ورز در مجلس خبرگان رهبری به آن ارائه کنند.

مجلس خبرگان رهبری

دعوت از ۸۶ عضو مجلس خبرگان برای ارائه پیشنهاد درباره «مرکز اندیشه‌ورز»

یادداشت

مردی با تمام ویژگی های امام (ره)

حجت الاسلام رسول منتجب نیا؛ قائم مقام حزب اعتماد ملی و نماینده وقت امام(ره) در شهربانی کل کشور

حاج آقا مصطفی خمینی تمامی ویژگی های حضرت امام(ره) را در رتبه بعد از ایشان داشت، از نظر فقهی و علمی، حاج آقا مصطفی از شرایطی برخوردار بود که این امید به وجود آمده بود که در صورت ادامه حیات به عنوان یک مرجع تقلید بزرگ شیعه مطرح شود، از نظر معنوی و عرفانی نیز به دلیل شاگردی، تربیت و تهذیب در مکتب امام راحل(ره) و دیگر بزرگان و فضلای حوزه علمیه به درجات بالایی دست یافته بود و از نظر سیاسی و انقلابی نیز فردی شجاع و دوراندیش به شمار می رفت. در مجموع آیت ا... سید مصطفی خمینی اگر نگوییم همه، اما اکثر صفات و خصوصیات امام را در خود مجتمع داشت و به همین دلیل امام می فرمود مصطفی امید آینده کشور و اسلام بود. همچنین حاج آقا مصطفی بعد از حضرت امام خمینی (ره) که نادره ای در زمان است همان تدبیر و درایت امام را داشت. البته ایشان در مرتبه بعد از امام قرار داشت چون امام خمینی (ره) یک شخصیت نادر بود. حاج آقا مصطفی چه در زمانی که قم بود و چه زمانی که در معیت رهبر فقید انقلاب اسلامی در نجف به سر می برد مدیریت، تدبیر و هوشمندی ایشان به عنوان یک شاخص برای همه مطرح بود. به هر حال اراده خدا چنین تعلق گرفت که این گنجینه جهان اسلام و تشیع خیلی زود از دنیا برود و فقدانش را شاهد باشیم چرا که به عقیده من اگر حاج آقا مصطفی بعد از رحلت امام خمینی حضور داشت می توانست در ابعاد مختلف خلأ وجودی آن بزرگوار را جبران کند.

ایران در اندیشکده ها

تحلیل گاردین از آزادسازی «رقه»

ایران یا آمریکا؛ کدام پیروز ماجرا بود؟

رقه، پایتخت خلافت خود خوانده گروه تروریستی داعش، هفته گذشته به دست نیروهای کرد و نیروهای نزدیک به آمریکا در سوریه افتاد. روزنامه گاردین در این باره در تحلیلی به بررسی ابعاد این اتفاق پرداخته و تلاش کرده، به این پرسش پاسخ دهد که آزادسازی رقه پیروزی برای آمریکا بود یا ایران. این تحلیل را که سایت انتخاب ترجمه کرده است می خوانید.

برای ساکنان این شهر، این پیروزی بر سه سال وحشت حاصل از دولت فرقه ای نیهیلیست داعش پایان داد. دولت داعش در رقه، با نمایش سر بریدن در استادیوم ورزشی، پرتاب مردان از بالای سقف، زنانی که به بردگی گرفته شده اند و کودکانی که تحت تعلیم قرار می گیرند تا بمب گذار انتحاری شوند، خشونت و ایدئولوژی خود را در معرض دید جهانیان قرار داد. این که این گروه شورشی اکنون ساقط شده، خبر خوبی برای منطقه و فراتر از آن است.

البته زود است که ادعا شود داعش برای همیشه از بین رفته است. این گروه تروریستی هنوز بخش هایی از مناطق مرز سوریه-عراق را در دست دارد. با این حال ادعای دونالد ترامپ در روز یک شنبه مبنی بر این که سقوط رقه، از وقوع تغییر روند سیاسی در سوریه خبر می دهد، ادعایی منفعت طلبانه و پوچ است. هیچ نشانه ای از چنین تغییری در دمشق وجود ندارد.

نمی توان گفت که منطقه گسترده تری در سوریه، به ثبات و حتی به صلح بیشتری نزدیک شده است. با کنار زدن داعش در رقه، شرایط در کرکوک، شهر دیگری که در کشور همسایه؛ عراق واقع شده نیز کاملا تغییر کرد. هر چند شرایط این شهر متفاوت بود. نیروهای پیشمرگه کرد که کرکوک و میدان های نفتی اطراف آن را از سال ۲۰۱۴ حفظ کرده بودند، توسط نظامیان شیعی عراق به بیرون رانده شدند.

درست چند هفته قبل، همه پرسی در کردستان عراق انجام گرفت که در آن همه مردم به استقلال آن منطقه رأی دادند. هر چند این همه پرسی برای سنجش تمایلات سیاسی کردها انجام گرفته بود، اما نتیجه کاملا معکوسی در پی داشت. گروه نظامیان دولت بغداد تقریبا بدون هیچ مشکلی وارد منطقه شدند. فرقه ها در جناح های کردی، هیچ نقشی در فروپاشی آن نداشتند.

هر دو گروه نیروهای کرد و عراقی که متحدان مخالف داعش هستند، توسط آمریکا آموزش دیده و تجهیز شده اند، و هم اکنون این دو گروه مخالف هم هستند. در بیابان شرقی سوریه، آمریکا و ایران از گروه هایی حمایت می کنند که زمانی با داعش می جنگیده اند، و هم اکنون برای تغییرات استراتژیک به طور خشونت آمیزی با هم رقابت دارند.

همبستگی تاکتیکی نیز اهمیت خود را از دست داده است. ترکیه که قبلا حامی فعال شورش علیه بشار اسد بود، اکنون به دنبال حمایت روسیه برای مقابله با کردهاست و این در حالی است که این کشور اعلام می کند نیروهای زمینی خود را به استان ادلب در سوریه ارسال خواهد کرد؛ استانی که تحت کنترل دولت بشار اسد نیست و شورشیان آن را تحت کنترل دارند. وقوع این حوادث در منطقه به دلیل قدرت نظامی نه چندان قوی و فرصت طلبی ژئوپولیتیکی است. هیچ قانون نوشته ای وجود ندارد، جز این که هر کس قدرتش بیشتر باشد کنترل موقعیت را به دست خواهد گرفت.

با این حال، در این جنگ چند جانبه منطقه ای، به طور حتم، تنها دولتی که تا کنون نسبت به دیگران بیشتر نفع برده و ضرر کمتری متحمل شده، ایران است. با حضور فعال نمایندگان ایران در منطقه، قدرت و تسلط ایرانیان در عراق، سوریه و لبنان بیشتر و بیشتر شده است. ایران از هرج و مرج موجود در منطقه و اشتباهات و محاسبات غلط آمریکا سود برده است.

در این زمینه، شاید بتوان تهدیدهای اخیر ترامپ علیه ایران را تلاشی برای به عقب راندن ایران در نظر گرفت که البته این تهدیدها قابلیت به وجود آوردن مشکلات بزرگ تری را دارد. هم اکنون، به نظر می رسد هر پیروزی نظامی، شرایطی را به وجود می آورد که برای تقابلات خصومت آمیز دیگری مناسب است، نه برای مذاکره.

در واکنش به اظهارات ترامپ

روحانی: اگر قرار باشد روزی به تهدیدات جواب دهیم؛ بلدیم

خبر شهادت حاج آقا مصطفی جامعه ایران را تکان داد و همه به صحنه آمدند

هادی محمدی- رئیس جمهور با تاکید بر این که بحث حضور ایران در منطقه فرار به جلو است تصریح کرد: چه کسی برای منطقه ویرانی آورد؟ چه کسی عراق را ویران کرد؟ چه کسی به تروریست ها کمک کرد و آن ها را به وجود آورد؟ به حرف ها اعتنا نکنید. اگر روزی لازم باشد ما بلدیم چگونه جواب بدهیم. قبلا هم بحث شده است و آن ها همیشه در برابر حرف حق ما سخنی نداشته اند. راه ما صحیح و استوار است و آن را ادامه می دهیم. البته ممکن است مشکلاتی هم باشد که در برابر مشکلات ایستاده ایم.

■ **نیروی نظامی ما باید بازدارنده باشد و چیز دیگری هم نمی خواهیم**

به گزارش خراسان حجت الاسلام و المسلمین دکتر حسن روحانی در همایش بزرگداشت چهلمین سالگرد شهادت آیت ا... سید مصطفی خمینی که روز گذشته در سالن اجلاس سران برگزار شد با اشاره به برخی اظهارات کشورهای غربی درباره توان دفاعی و موشکی کشورمان، اظهار کرد: راجع به تسلیحات ایران خیلی به حرف ها گوش نکنید. تسلیحات ایران مثل همه کشورهای دنیاست. ما مقررات بین المللی داریم و در قانون اساسی هم داریم که نیروی نظامی ما باید بازدارنده باشد و چیز دیگری هم نمی خواهیم. ما در شرایط مبادا دفاع موثر انجام خواهیم داد و کسی نمی تواند راجع به قدرت نظامی کشور ما که بر مبنای قانون اساسی و دکترین دفاعی است، حرفی بزند. بعضی ها که می خواهند با ما حرف بزنند تشریف بیاورند تا ببینیم چه کسی ضرر می کند. ما از آن ها سوال می کنیم وقتی در مقابل متجاوز می جنگیدیم آیا به ما اسلحه دادید یا به متجاوز؟ یا می پرسیم در شرایطی که مردم ما زیر بمباران موشک های دشمن بودند آیا آن ها حاضر شدند به ما سلاح بیفدی بدهند؟ وی در ادامه خاطرنشان کرد: در زمان جنگ ما یک توپ ضد هوایی ساخت اروپا را که آن ها متعهد به تعمیر آن بودند، به آن جا فرستادیم و نه تنها گفتند تعمیر نمی کنیم، بلکه گفتند نمی توانیم به شما برگردانیم چون در شرایط جنگ هستیم. آیا آن ها می خواهند راجع به تسلیحات ما حرف بزنند؟ اتفاقا ما خیلی حرف داریم.

■ **امید مردم را تضعیف نکنیم**

رئیس جمهور در ادامه به موضوع برجام نیز اشاره کرد و گفت: تحریم، ظلم به ملت ایران و کار غلط، نادرست و غیر عادلانه ای بود. کاری که دولت یازدهم کرد این بود که رفت این ظلم را از سر ملت ایران برداردو تحریم ها را بشکند. حالا یکی می گوید صد در صد برداشته نشده و ۸۵ درصد برداشته شده است. در دنیای سیاست که صفر و صد نداریم. روحانی اضافه کرد: ما آینده خوبی خواهیم داشت. در منطقه قدم های صحیحی برداشته ایم و همچنین در مسئله هسته ای قدم های درستی برداشته ایم که جای اشکالی ندارد. البته در مذاکره در برابر قدرت ها همیشه به صد در صد نمی رسیم. ما صنعت هسته ای را از دست ندادیم بلکه آن را حفظ کرده ایم و تحقیق و توسعه را که اساس انرژی هسته ای است، ادامه می دهیم. ما در برابر تهمت ها و پرونده ها ایستادیم و بسیاری از تحریم ها را برداشتیم. لحن و بیان رئیس جمهور آمریکا را ببینید که نشان دهنده این است ملت ما مسیر و راه درست را انتخاب کرده است.

■ **زبان و قلم امام(ره) برای کل مردم ایران بود**

رئیس جمهور با یادآوری روزهای پیروزی انقلاب، خاطر نشان کرد: آن چه باعث شد امام(ره) در نهضت اسلامی پیروز شود، اعتماد مردم به امام بود. اگر اعتماد مردم از بین برود، همه چیز از بین می رود. این که امام قدرت داشت با اعلامیه خود در نجف و پاریس، کشور را به حرکت در بیاورد، به این دلیل بود که مردم امام را قبول کرده بودند. امام عالم هوشیار و سیاستمداری بود که زبان و قلمش برای کل مردم ایران بود و مردم هم او را قبول و به او اعتماد کرده بودند. این سرمایه اجتماعی، ایمان، وحدت، فداکاری و ایثار مردم بود که ما را پیروز کرد. وی ادامه داد: امروز هم دقیقا در همان شرایط قرار داریم. درست است که امروز در کشور ما آن دیکتاتور مستبد و رژیم شاهنشاهی دیگر نیست و مشکل ما استبداد نیست، اما استکبار و توطئه های دشمن همچنان ادامه دارد. ما امروز در جایگاه بسیار بلندی قرار گرفته ایم که هیچ وقت نبوده ایم. هیچ وقت استکبار در منطقه این قدر ضعیف نبوده است.

■ **اگر از هم فاصله بگیریم شاهد عظمت ایران نخواهیم بود**

روحانی در ادامه تصریح کرد: چرا به دست و پا افتاده اند و مرتب در منطقه گردش می کنند و در این خانه و آن خانه را می زنند. امروز عظمت اسلام و جمهوری اسلامی ایران در منطقه از هر زمان دیگری بیشتر است. در عراق، سوریه، لبنان، شمال آفریقا و خلیج فارس، کجا بدون نظر ایران می شود اقدام سرنوشت سازی انجام داد؟ دلیل این مسئله آگاهی و وحدت ملت و هوشیاری رهبری است و این که ما همه کنار هم هستیم و اگر فاصله بگیریم، شاهد این عظمت نخواهیم بود.

■ **چه زمانی سراغ دارید رئیس جمهور آمریکا حرف بزند و تمام دنیا با آن مخالفت کنند؟**

رئیس دولت دوازدهم همچنین بیان کرد: چه زمانی سراغ دارید رئیس جمهور آمریکا حرف بزند و تمام دنیا با آن مخالفت کنند؟ به جز سه چهار کشور کوچک و یک رژیم جعلی که از حرف و راه آمریکا حمایت کردند.

■ **فکر نکنیم اگر به بخشی از حاکمیت لطمه زدیم بخش دیگر تقویت می شود**

روحانی افزود: در درون آمریکا هم نظر سنجی ها همین را می گوید، پس ما نباید بگذاریم اعتماد بین مردم و حاکمیت صدمه بخورد. دولت، قوه مقننه، قوه قضاییه، نیروهای مسلح و در راس آن رهبری همه با هم حاکمیت کشور هستیم و فکر نکنیم اگر به بخشی لطمه زدیم بخش دیگر تقویت می شود، بلکه همه حاکمیت فرو می ریزد. وی اضافه کرد: نگذاریم سرمایه اجتماعی لطمه ببیند. اگر اشکال کوچکی هست بزرگ نکنیم. رسانه های بیگانه دشمنی خودشان را نشان می دهند اما رسانه های داخلی باید وظیفه سنگین خود را حفظ کنند. هر قدمی برای اعتماد، خدمت به ملت و کشور است و هر قدمی برای عدم اعتماد کشور را در معرض خطر قرار می دهد.

■ **برجام نشان دهنده عظمت ملت ، دیپلمات‌ها و نیروهای مقتدر ایرانی است**

رئیس جمهور با بیان این که نباید امید مردم را خدشه دار کنیم، اظهار کرد: ما یک توافق نامه بین المللی داریم و حتی دولت جدید آمریکا بعد از ۱۰ ماه که هر روز می گوید این بدترین توافق تاریخ است، هنوز نتوانسته، با این توافق کاری کند. این نشان دهنده عظمت ملت ایران، دیپلمات‌ها و نیروهای مقتدر ایرانی است.

■ **بعد از شهادت سید مصطفی هیچ کس دیگر نمی ترسید نام امام را ببرد**

روحانی در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به وضعیت پیش از انقلاب، اظهار کرد: سال های ۵۵ و ۵۶ شرایط مقداری آسان تر شده بود، اما در سراسر کشور یک خفقانی حاکم بود. نام، تصویر، عکس، نوار، رساله و نوشته های امام(ره) از قبیل کتاب حکومت اسلامی ممنوع بود و برای پخش رساله امام روی جلد، نام یکی دیگر از مراجع را می زدند. وی گفت: سال ۵۶ خبر شهادت حاج آقا مصطفی خمینی جامعه ایران را تکان داد و باور کردنی نبود و مردم را عصبانی کرد، برداشت مردم این بود که حاج آقا مصطفی را شهید کردند و این برایشان غیر قابل تحمل بود لذا به صحنه آمدند و همه ترس ها فروریخت.

■ **رژیم پهلوی فکر می کرد که «از دل برود هر آن که از دیده رود»**

رئیس جمهور تأکید کرد: رژیم در آن دوران تصور می کرد که با تبعید امام(ره) و جلوگیری از انتشار نام و نوشته های او می تواند محبت امام را از دل مردم دور کرده و بر این مبنا فکر می کردند که «از دل برود هر آن که از دیده رود» اما نمی دانستند، تمامی این اقدامات اثر معکوس دارد و مردم دلداده راهبر این نظام اسلامی هستند و این کارهای کودکانه در راه و مسیر مردم تأثیری نخواهد گذاشت.

■ **لاریجانی: باید زودتر از این ها چنین بزرگداشتی برگزار می‌شد**

همچنین رئیس مجلس شورای اسلامی در سخنانی در این همایش با اشاره به این سخن امام خمینی (ره) که آمریکا را شیطان بزرگ نامید گفت که آن زمان کسی شاید این را باور نمی کرد اما حالا بعد از گذشت بیش از ۳۰ سال این حرف از کشورهای دوست آمریکا هم شنیده می‌شود. به گزارش ایسنا، علی لاریجانی اظهار کرد: در تماسی که چند روز قبل سید حسن آقا با بنده داشتند، گفتند چنین بزرگداشتی ۲۰ سال قبل برای حاج سیدمصطفی برگزار شد در حالی که باید زودتر از این ها چنین بزرگداشتی برگزار می شد تا ابعاد شخصیتی، علمی و سلوک سیاسی و مجاهدانه ایشان برای جامعه روشن می‌شد. رئیس مجلس شورای اسلامی ادامه داد: شخصیت آیت ا... سیدمصطفی خمینی، شخصیت آب دیده‌ای بود. جمله «مصطفی امید آینده اسلام بود» امام خمینی (ره) حرف بزرگی بود. ایشان چه درباره دشمنان چه درباره دوستان انقلاب هرگز غلو و تعارف نمی کردند. در این جمله امام نیز معنایی نهفته است. بنده در سخنان قبل و بعد از پیروزی انقلاب امام خمینی(ره) تامل کردم و مشاهده کردم سخنان امام و انتخاب واژگان توسط ایشان با دقت انجام می‌شد. سنگین‌ترین جمله ایشان جمله «آمریکا شیطان بزرگ است» بود که شاید آن زمان کسی این مسئله را باور نمی کرد. یکی از روسای کشورهای مرتبط با آمریکا در جلسه‌ای که به تازگی در سن پترزبورگ داشتم به بنده گفت «آمریکایی ها شیطان هستند». همان جا یاد جمله سی و اندی سال قبل امام خمینی (ره) افتادم. رئیس مجلس گفت: آیت ا... سیدمصطفی خمینی و مرحوم حاج احمدآقا خمینی در پشت صحنه انقلاب نخواستند دیده شوند در حالی که خیلی از مسائل را ساده، سهل و آسان می کردند.

■ **موسوی بجنوردی: شهادت مصطفی خمینی علت تامه پیروزی انقلاب بود**

به گزارش ایسنا آیت ا... سیدمحمد موسوی بجنوردی نیز در این همایش با اشاره به شهادت حاج آقا مصطفی گفت: بعد از آن تشییع مفصلی انجام شد و همه مراجع آمدند و بازار بزرگ نجف نیز تعطیل شد. زمانی که می خواستند جنازه را حرکت بدهند امام گفتند که آیت ا... خوبی نماز بخوانند و نهایتا تشییع جنازه باشکوه و باعظمتی صورت گرفت. وی اضافه کرد: حدود ۱۰ روز درس های حوزه تعطیل بود و امام خود آمد و کلاس ها را آغاز کرد و گفت که شهادت حاج آقا مصطفی از الطاف خفیه الهی بود و حدود ۴۵ دقیقه در این باره صحبت کردند، همه گریه می کردند اما امام مثل کوه مقاومت کرد. وی با بیان این که با این اتفاق پیروزی انقلاب اسلامی صد در صد شد به طوری که شهادت حاج آقا مصطفی تحرکی در ایران ایجاد کرد که به پیروزی انقلاب انجامید افزود: شهادت حاج آقا مصطفی علت تامه‌ای برای پیروزی انقلاب اسلامی بود و در عین حال نقش حاج احمد آقا که به نحو احسن حوزه، امام و انقلابیون را اداره می کرد بسیار قابل توجه بود.

حاشیه نگاری خبرنگار خراسان از همایش چهلمین سالگرد شهادت حاج آقا مصطفی خمینی

*علاوه بر رئیس جمهور، حجت الاسلام محمدی گلپایگانی رئیس دفتر رهبر انقلاب، علی لاریجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، حجج اسلام سید حسن، سید علی و سید یاسر خمینی نوادگان حضرت امام، سرتیپ حاتمی وزیر دفاع، علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی، آیت ا... موسوی بجنوردی، سید عباس صالحی وزیر ارشاد، زهرا مصطفوی و فریده مصطفوی دختران حضرت امام، مقیمی استاندار تهران، اشرف بروجردی نماینده شورای شهر تهران، دعایی مدیر مسئول روزنامه اطلاعات، واعظی رئیس دفتر رئیس جمهور، سردار علی فضلی جانشین رئیس سازمان بسیج، محسن هاشمی رئیس شورای شهر تهران و آیت ا... جلالی خمینی نیز در مراسم حضور داشتند.

*بیشتر شخصیت های سیاسی حاضر در مراسم به جریان اصلاح طلب تعلق داشتند و در این بین افرادی همچون قدرت ا... علیخانی، غلامحسین کرباسچی دبیر کل حزب کارگزاران سازندگی، مجید انصاری عضو مجمع روحانیون مبارز، رسول منتجب نیا قائم مقام حزب اعتماد ملی، محمد علی ابطحی عضو مجمع روحانیون مبارز، تابش نماینده اردکان در مجلس، یاسر هاشمی فرزند مرحوم هاشمی رفسنجانی و کواکبیان نماینده تهران در مجلس از جمله شخصیت های شاخص به شمار می رفتند.

*علاوه بر رئیس جمهور و رئیس مجلس، آیت ا... محمد جواد فاضل لنکرانی، آیت ا... موسوی بجنوردی و حجت الاسلام محتشمی پور نیز در سخنانی به بیان ابعاد شخصیتی مرحوم سید مصطفی خمینی پرداختند.

*حضور روحانیون جوان و نیز پا به سن گذاشته که به نظر می رسد از قم به مراسم آمده بودند چشمگیر و جالب بود.

*برخی سفرای خارجی در ایران و نمایندگان گروه های مقاومت اسلامی نیز از جمله مهمانان حاضر در همایش بودند.

*مراسم با ورود رئیس جمهور و پخش کلیپی آغاز شد که در آن ضمن نمایش تصاویری از سید مصطفی خمینی، سخنرانی پرشور حسن روحانی در مراسم ختم وی در سال ۵۶ در مسجد ارک تهران نیز به گوش می رسید، جایی که روحانی برای اولین بار تاکید کرد: باید از لفظ امام برای آیت ا... خمینی استفاده کرد.

*پیش از سخنرانی روحانی، محمدعلی انصاری دبیر همایش از کسالت رئیس جمهور در یکی دو روز گذشته خبر داد که با وجود این کسالت قبول کرده در این مراسم سخنرانی کند و صدای گرفته رئیس جمهور در حین سخنرانی هم نشان دهنده کسالت او بود.

ریاض برای نفوذ در عراق پسا داعش تلاش می کند

راهبردهای عربستان در عراق برای کاهش نفوذ ایران

شرایط عراق در دو مقطع زمانی برای بازیگران منطقه‌ای مهم و حیاتی بوده است. مقطع اول بعد از حمله آمریکا و متحدانش به عراق در سال ۲۰۰۳ بود که ایران به مدد ظرفیت‌های فرهنگی و مذهبی و اکثریت جامعه شیعی عراق و پاره‌ای از شرایط و ابتکارات، توانست به دست بالایی در ساختار سیاسی عراق نوین برسد. مقطع زمانی تعیین کننده دوم پس از دفع خطر داعش از عراق است. طی سال‌های گذشته، افزایش تأثیرگذاری تهران بر بغداد برای رقبای ایران در منطقه مطلوب نبود. بنابراین با توجه به این نظریه «فردهالیدی» که توازن در خاورمیانه تا حد زیادی مرهون توازن میان سه بازیگر ایران، عراق و عربستان است، ریاض تمام تلاش خود را برای ایجاد موازنه در عراق به کار گرفت. این بازیگر با ناامیدی از قدرت‌یابی گروه‌های وابسته به خود در ساختار سیاسی عراق، ناامن‌سازی عراق را در دستور کار قرار داد؛ اما حمایت از گروه‌های تروریستی و افراط‌گرا مانند داعش به‌دلیل محاسبات اشتباه و پیش‌بینی‌پذیر نبودن این بازیگر نامتعارف نتوانست اهداف از پیش تعیین‌شده را برای عربستان محقق کند.

عربستان که در مقطع دوم نیز بیم آن را دارد که دوباره زمان و فضا را از دست بدهد به‌نظر می‌رسد از انفعال خارج شده و به‌جای تعارض با دولت عراق ضمن برجسته‌سازی و تأکید بر هویت عربی این کشور، به این کشور نزدیک شده است تا طی هفته‌ها و ماه‌های جاری، میزبان شخصیت‌های برجسته‌ای همچون عبادی و صدر باشد. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که احتمالا ترافیک دیدارهای سیاسی میان دو کشور به‌طور بی‌سابقه‌ای سنگین شود و مهره‌هایی مانند عمار حکیم، علاوی و برخی دیگر از سیاستمداران عراقی نیز راهی ریاض شوند.

واقعیت آن است که پس از داعش، شرایط سیاسی و روانی مشابه سال ۲۰۰۳ در عراق در حال بازتولید است و از این نظر عربستان در تلاش است این بار از تجربه تلخ آن سال‌ها بهره ببرد تا دوباره قافیه را به ایران نبازد.

بدین منظور برای ریاض مطلوب و منطقی نیست با فرمول گذشته تنها به اهل سنت عراق که وزن قابل توجهی هم در تحولات کنونی ندارند دلخوش باشد. این کشور نیاز دارد سرمایه‌گذاری خود را بر طیف‌ها و جریان‌های شیعی تأثیرگذار گسترش دهد.

دیپلماسی رشوه، کمک ده میلیون دلاری و وعده‌های بازسازی عراق بعد از سقوط داعش در دسترس‌ترین سیاستی است که در عین سرراستی کارآمد هم است و برای یک بازیگر بحران‌زده مانند عراق می‌تواند برانگیزاننده و اثربخشی فوری داشته باشد.

ریاض یقین دارد که ایران در عراق پسا داعش از استراتژی همکاری و ائتلاف گروه‌های شیعی و حفظ و ارتقای جایگاه شیعیان در ساختار حکومت عراق بهره می‌برد. هر اندازه این انسجام بیشتر باشد امکان اختلال در این سیستم کمتر است، بنابراین برای اختلال در این نظم باید در این مجموعه شکاف ایجاد کرد. شناسایی جریان‌های زاویه‌دار شیعی با ایران و اختلاف سلایقی که درپی جنگ با داعش میان این جریان‌ها ایجاد شده، مهم‌ترین ظرفیت و داشته ریاض است. ریاض تلاش می کند از طریق تعامل نزدیک با جریان‌های شیعی مستعد از وزن آرمان‌گرایی آن‌ها بکاهد و بر وزن عمل‌گرایی آن‌ها بیفزاید. در این راستا، تأکید بر مؤلفه‌های هویت عربی این گروه‌ها و دمیدن روح ملی‌گرایی به کالبد جریان‌های شیعی که به تازگی هم مصادیق آن در گفته‌های عمار حکیم یا صدر مشاهده می‌شود، می‌تواند زمینه‌های اختلاف را نزد جریان‌های شیعی بارزتر و شکاف‌ها را عمیق‌تر کند.

واضح است راهبرد حمایت ریاض از چهره‌های سیاسی شاخص شیعی به منظور ایجاد و شکل‌دهی به جریان‌های ملی‌گرا با شعار جذب جوانان در ساخت قدرت همانند اقدام عمار حکیم در تأسیس حزب حکمت الوطنی انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ را هدف قرار داده است؛ امری که سبب خواهد شد در انتخابات مجلس آینده عراق جریان‌های ریشه‌داری مانند مجلس اعلا یا حزب الدعوه که به ایران نزدیک اند ناکام یا موفقیت حداقلی داشته باشند. تعویق روند امنیت‌سازی در عراق مشخصاً زمان بیشتری در اختیار ریاض قرار می‌دهد. ایجاد ثبات مشروط اهرم مطمئنی برای عربستان است. این امر که بازتولید ناآرامی را ساده، سریع و کم‌هزینه می کند منافع ایران را در عراق به شدت تحت تأثیر قرار می دهد.

مشخصاً تضعیف و انحلال حشد الشعبی می‌تواند برای عربستان راهگشا باشد. این گروه نظامی که نقش بسیار مهمی در دفع خطر داعش داشته است به‌عنوان یک ظرفیت مهم و دستاورد مبارزه با داعش برای جامعه عراق قلمداد می‌شود و می‌تواند در دوره پسا داعش در تثبیت امنیت و بازسازی این کشور واجد اهمیت باشد و از این رو، تهدید بالقوه برای عربستان و سیاست‌های آن در عراق محسوب می‌شود.

واضح است جامعه موزائیکی عراق با وجود قومیت‌ها و قبایل متنوع دست عربستان را برای پیگیری سیاست‌های قومی و ضعف دولت مرکزی باز می‌گذارد. حمایت از همه پرسی استقلال کردستان، تشویق به تمکین نکردن قبایل و عشایر در استان‌های سنی‌نشین از حکومت عراق و به‌خصوص در نواحی مرزی با این کشور از جمله رویکردهای مؤثر است.

با مجموع این راهبردها، یک عراق آشوب‌زده، پریشان در غیاب دولت مرکزی مقتدر و دارای اختلاف در لایه‌های مختلف جامعه شیعی نمی‌تواند ارزش افزوده منطقه‌ای و امنیتی برای ایران داشته باشد.

به‌نظر می‌رسد در صورت تشدید و اگرایی جریان‌های شیعی نیاز به دخالت مراجع عالی قدر عراق احساس می‌شود. مرجعیت شیعی عراق به‌واسطه پایگاه اجتماعی قوی و قدرت بسیج تعیین کننده، می‌تواند نقش تعیین کننده‌ای در انسجام داخلی گروه‌های شیعی و عبور از این پیچ خطرناک داشته باشد.

ایران نیز به‌عنوان یک کشور دوست و البته ذی‌نفع در تحولات عراق نیاز دارد درک عمیقی از زمین بازی جدید و سیاست‌های بازیگران در سطوح مختلف داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی داشته باشد. تمایل ریاض برای شکل‌دهی به الگوی تعارض شیعیان عراق با ایران نیازمند تلاش‌های دقیق و عقلانی است. در این راستا، حفظ ارتباط، طرد نکردن و احترام به دغدغه‌های همه گروه‌های سیاسی حتی جریان‌های مخالف و زاویه‌دار با تهران به‌خصوص با الحنانه (محل اقامت صدر در نجف) امری ضروری و حیاتی است.

منبع: حسین کبریائی‌زاده/موسسه ابرار معاصر

خبر مرتبط

برنامه دولت ترامپ برای مهار منطقه‌ای ایران از عراق شروع شد

یک هفته پس از اعلام استراتژی جدید ترامپ علیه ایران و احاله سرنوشت برجام در آمریکا به کنگره این کشور، اصلی‌ترین حامیان این تصمیم، پیروزی اولیه خود در تایید نشدن برجام از سوی رئیس جمهور آمریکا را با حضور دو مقام ارشد آمریکایی جشن گرفتند. در نشست بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها- که اصلی‌ترین اندیشکده طراح تحریم‌های آمریکا علیه ایران طی سالیان گذشته بوده است- مایک پمپئو، رئیس سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا و ژنرال هربرت مک مستر مشاور امنیت ملی به تفصیل درباره برنامه‌های آمریکا علیه ایران سخن گفته‌اند. به گزارش «تابناک»؛ شدت ابراز عشق و علاقه متقابل مسئولان تندروی اندیشکده موسوم به «دفاع از دموکراسی‌ها» (FDD) و دو مقام ارشد دولت ترامپ به حدی است که دانیل لاریسون نویسنده ارشد امریکن کنسرواتیو نوشته است: «بله، دولت ترامپ سیاست گذاری درباره ایران را به این اندیشکده سپرده است.» به گفته مک مستر در استراتژی جدید آمریکا علیه ایران به چند مسئله توجه شده است. نخست این که آمریکا از همه ابزارهایی که دارد در قالبی نظام‌مند و یکپارچه علیه ایران استفاده خواهد کرد. دوم آن که آمریکا تلاش خواهد کرد که از اتحادهای سنتی و مشارکت‌های منطقه‌ای خود برای مقابله با ایران استفاده کند. متحدان آمریکا قرار است در همکاری با مؤسساتی مانند FDD به محدود کردن توان ایران و به ویژه سپاه پاسداران بپردازند و در نهایت این که باید همه راه‌های رسیدن ایران به سلاح هسته‌ای مسدود شود. دولت ترامپ همچنین قصد دارد در صورت نیاز به مجوزها و اختیارات جدید برای مقابله با ایران، این مجوزها و اختیارات را کسب کند. بخش مهمی از برنامه‌های منطقه‌ای آمریکا علیه ایران، به عراق و سوریه مربوط می‌شود. مک مستر در پاسخ به سؤال مارک دوبوویتز، مدیر FDD در خصوص نحوه عمل آمریکا در عراق و سوریه اظهار کرد: کار کردن در عراق سخت‌تر از حرف زدن درباره آن است. آن چه ما در عراق به دنبال آن هستیم، عراقی باثبات است که با ایران همراه نباشد. مک مستر پس از توضیح نظرات دولت آمریکا درباره وضعیت در شمال عراق، خسارات وارده به سوریه در نتیجه جنگ داخلی در این کشور را حدود ۲۰۰ میلیارد دلار برآورد و درباره سیاست آمریکا در قبال سوریه اظهار کرد: آمریکا باید به گونه‌ای عمل کند که طراحی‌های ایران در سوریه به نتیجه نرسد و هر که در مسیر رسیدن ما به اهدافمان مانع شود، مسئولیت آن را نیز بپذیرد.